

„Milosrdenstvo chcem a nie obeť“

Dvakrát v evanjeliu podľa Matúša Ježiš citoval ten istý úryvok z Ozeáša 6:6, kde Boh hovorí: „**Milosrdenstvo chcem a nie obeť**“. Urobil tak, keď sa obrátil na farizejov a poukázal na ich nedostatok milosrdenstva. Farizeji boli skupinou ľudí, ktorú mnohí z nás, ktorí čítali evanjeliá, poznajú celkom dobre. Problém je však v tom, že si ťažko vieme predstaviť, že ak nemáme milosrdenstvo, sme ako farizeji. Pozrime sa však na tému milosrdenstva (alebo jeho nedostatku) podrobnejšie.

Prvýkrát Pán použil tento úryvok z Ozeáša pri povolaní Matúša, vtedajšieho colníka a neskôr apoštola a evanjelistu. Matúš sám opisuje túto scénu:

Matúš 9:9-13

„A keď išiel odtiaľ Ježiš, videl človeka menom Matúša, sedieť na cle a povedal mu: Pod' za mnou! A vstal a išiel za ním. A stalo sa, keď sedel Ježiš v jeho dome za stolom, že hľa, prišli mnohí publikáni a hriešnici a stolovali spolu s Ježišom i s jeho učeníkmi. A keď to videli farizeovia, hovorili jeho učeníkom: Prečo jie váš učiteľ s publikánmi a s hriešnikmi? A Ježiš počujúc to povedal (im): Zdraví nepotrebujú lekára, ale nemocní. Lež idte a naučte sa, čo je to: **Milosrdenstvo chcem a nie obeť. Lebo neprišiel som volať spravdivých, ale hriešnych ku pokániu.**“

Farizeji nemali pravdu: tí, s ktorými Pán jedol, boli skutočne hriešnici. Preto si mysleli, že Pán by sa nemal ani priblížiť k týmto ľuďom. Ale ignorovali, že On prišiel práve pre týchto ľudí! Kým farizeji hovorili: „Nepribližuj sa k nim, sú to hriešnici“, Pán hovoril: „Budem s nimi jesť a piť, lebo som prišiel pre nich, aby som ich hľadal a volal k pokániu.“ To isté platí aj dnes: ak sa vyhýbame „hriešnikom“ – ako keby sme sami neboli hriešnikmi –, potom sme ako farizeji. Ich pýcha ich viedla k tomu, že sa považovali za „bez hriechu“ a nedovolili im preukázať milosrdenstvo voči tým, ktorých považovali za

„hriešnikov“. Ale Boh odporuje pyšným a dáva milosť pokorným, čo je opäť pasáž zo Starého zákona, citovaná dvakrát v Novom zákone (Príslovia 3:34, Septuaginta (Poznámka: Septuaginta je starogrécky preklad Starého zákona; asi 2/3 Starého zákona v Novom zákone pochádza z tejto verzie)):

Jakub 4:6

„Ale dáva väčšiu milosť. Preto hovorí Písmo: **Bôh sa pyšným protiví, ale pokorným dáva milosť.**“

A 1 Peter 5:5

„Podobne mladší, podriadte sa starším, a všetci, podriaďujúc sa jedni druhým, oblečte sa do pokory, pretože **Bôh sa pyšným protiví a pokorným dáva milosť.**“

Pokora je to, čo Boh hľadá. A to je to, čo chýbalo farizejom a im podobným, a čo mnohokrát chýba aj nám. Príklad tohto správania nachádzame v evanjeliu podľa Lukáša 18:9-14:

Lukáš 18:9-14

„A povedal i proti niektorým, ktorí dúfali v sebe, že sú spravедliví a ostatných nemali za nič, toto podobenstvo: Dvaja mužovia išli hore do chrámu modliť sa. Jeden bol farizeus a druhý publikán. Farizeus si zastal a takto sa modlil u seba: Bože, ďakujem ti, že nie som ako ostatní ľudia, dráči, nespravедliví, cudzoložníci alebo aj ako tento publikán. Postím sa dva razy do týždňa a dávam desiatky zo všetkých príjmov. A publikán stojac zďaleka nechcel ani len oči pozdvihnúť k nebu, ale sa bil do prs a hovoril: Ó, Bože, buď milostivý mne hriešnemu! Hovorím vám, že tento odišiel ospravedlnený dolu do svojho domu a nie tamten. Lebo každý, kto sa povyšuje, bude ponížený; a kto sa ponízuje, bude povýšený.“

Boh miluje pokorné srdcia a pohŕda pyšnými. Nehľadí na to, koľko dobrých skutkov sme vykonali, čo sme urobili alebo neurobili. Ak to, čo sme urobili, nebolo vykonané z pokorného srdca, preukazujúc milosrdenstvo druhým, potom to má rovnakú nulovú hodnotu ako skutky pyšných farizejov. Lebo Pán „chce milosrdenstvo a nie obeť“. Farizeji to však ignorovali a mnohokrát to ignorujeme aj my, keď vykonávame náboženské skutky bez milosrdenstva.

Druhýkrát vidíme, ako Pán oslovuje farizejov, pričom používa ten istý úryvok z Ozeáša 6:6, v Matúšovi 12. Tam čítame:

Matúš 12:1-8

„V tom čase išiel Ježiš v sobotu po poliach a jeho učeníci, keď boli hladní, začali trhať klasy a jesť. A keď to videli farizeji, povedali mu: Hľa, tvoji učeníci robia to, čo sa v sobotu nesmie robiť. A on im povedal: Či ste nečítali, čo urobil Dávid, keď bol hladný, on i tí, ktorí boli s ním? Ako vošiel do domu Božieho a jedol chleby predloženia, ktoré sa mu nepatrilo jesť ani tým, ktorí boli s ním, kromे samým kňazom? Alebo či ste nečítali v zákone, že v sobotu kňazi v chráme poškrvňujú sobotu a sú bez viny? No, hovorím vám, že tu je väčší ako chrám. **A keby ste boli poznali, čo je to: Milosrdenstvo chcem a nie obeť, neboli by ste odsúdili nevinných.** Lebo Syn človeka je pánom i soboty.“

Farizeji veľmi dobre poznali literu zákona. A podľa litery zákona mali pravdu. Ale ako povedal Pavol:

2 Korintánom 3:5-6

„Nie že by sme boli dostatoční sami od seba niečo pomyslieť, ako sami zo seba, ale naša dostatočnosť je z Boha, ktorý nás aj učinil dostatočných za služobníkov novej zmluvy, **nie litery, ale Ducha, lebo litera zabíja, ale Duch oživuje.**“

Keď sa niekto drží len litery bez ducha, stáva sa nie Božím služobníkom, ale farizejom. Napríklad, litera hovorila „dodržiavaj sobotu“. Ale ak to vyžadovalo milosrdenstvo, napríklad aby bol niekto uzdravený v sobotu, potom toto prikázanie nemalo žiadny účinok. **Milosrdenstvo bolo a je väčšie ako akékoľvek prikázanie. Lebo najväčším prikázaním zo všetkých je milovať jeden druhého.** Ako nám hovorí Matúš 22:37-40:

„A Ježiš mu riekol: Milovať budeš JeHoVaHa (* Dt 6,5), svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou! To je to veľké a prvé prikázanie. A druhé, tomu podobné je: Milovať budeš svojho blížneho jako samého seba! **Na týchto dvoch prikázaniach visí celý zákon i proroci.**“

A ako nám hovorí 1 Ján 4:20:

„Keby niekto povedal: Milujem Boha, a svojho brata by nenávidel, je lhár; lebo ten, kto nemiluje svojho brata, ktorého videl, ako môže milovať Boha, ktorého nevidel?!“

Milovať Boha je prvé prikázanie, ale tvrdiť, že milujeme Boha, bez toho, aby sme milovali jeden druhého, je lož. Môžeme skutočne povedať „Milujem Boha“ len vtedy, ak milujeme jeden druhého. A toto je najvyššie prikázanie. Farizeji to nedokázali pochopiť. Nedokázali pochopiť, že celý zákon a proroci závisia od lásky k Bohu a jeden k druhému. Prikázanie o sobote a akékoľvek iné prikázanie bolo podriadené láske jeden k druhému a preukazovaniu milosrdenstva jeden druhému. To bol duch zákona. Ale oni poznali a prijali len literu. Boli informovaní až do najmenších detailov o literách. Čo robiť, kedy to robiť, ako to robiť, aké boli požiadavky týkajúce sa dní, ročných období, množstiev. Vedeli všetko o LITERE zákona, ale ignorovali všetko o DUCHU zákona, pokore, milosrdenstve a láske k sebe navzájom. Ako im raz povedal Pán:

Matúš 23:23

„Beda vám, zákonníci a farizeovia, pokrytci, pretože dávate desiatky z máty, z kôpru a kmínu a opustili ste to, čo je ťažšieho v zákone, súd, milosrdenstvo a vernosť; toho bolo treba činiť a tamto neopustiť.“

Zákonníci a farizeji boli prví v platení desiatkov a poslední v spravodlivosti, milosrdenstve a viere. Ale spravodlivosť, milosrdenstvo, viera sú hlavným bodom, vážnejšími, dôležitejšími záležitosťami zákona. Sú to tiež veci, ktoré vychádzajú z pokorného srdca, z druhu srdca, ktoré hľadá Boh. Nezáleží na tom, koľko platíme desiatky alebo aké iné obete prinášame. Ak odmietame preukázať milosrdenstvo svojim blíznym, potom sme tiež ako farizeji. **Inými slovami: jediné, čo ukazuje, či sme farizeji alebo skutoční služobníci Boží, nie sú naše obete, ale milosrdenstvo a láska, ktorú preukazujeme jeden druhému. Skutoční Boží služobníci preukazujú milosrdenstvo svojim blíznym. Farizeji naopak prinášajú obete bez milosrdenstva.** Pre farizejov a im podobných – čo je pre nás mnohokrát dôležité – sú to vonkajšie veci, najmä veci, ktoré ostatní môžu vidieť, že robia, čím krmia svoju pýchu a egoizmus. Ako nám hovorí Matúš 23:1-7, 13-14:

„Vtedy hovoril Ježiš zástupom a svojim učeníkom a riekol: Na stolič Mojžišovej posadili sa zákonníci a farizeovia; tedy všetko, čo by vám povedali, aby ste zachovávali, zachovávajte a čiňte, ale podľa ich skutkov nečiňte, lebo hovoria, ale nečinia. A viažu ťažké bremená a neznesiteľné a uvaľujú ich na plecía ľudí, ale oni sami nechcú ich pohnúť svojím prstom. A všetky svoje skutky činia nato, aby ich ľudia videli. Lebo rozširujú svoje filaktéria a robia veľké podolky svojich plášťov; majú radi prvé miesta na ležanie pri večeriach a prvé stolice v synagógach a pozdravovania na trhoch, a aby ich ľudia volali: Rabbi! Rabbi! Ale beda vám, zákonníci a farizeovia, pokrytci, pretože zavierate nebeské kráľovstvo pred ľuďmi, lebo vy do neho nevchádzate ani tých, ktorí vchádzajú, nenecháte vojsť. Beda vám zákonníci a farizeovia, pokrytci, pretože zožierate domy vdôv, a to pod zámienkou dlhého modlenia; preto ponesiete ťažší súd.“

Hlavnou charakteristikou farizejského správania je pokrytectvo. Farizeus sa tvári zbožne, ale jeho srdce je bezbožné. Tvári sa pokorne, ale je plný pýchy. Kladie ťažké bremená na plecia ľudí, ale sám sa týchto bremien nechce ani dotknúť. Modlí sa dlhé a nekonečné modlitby, ale zároveň pohlcuje domy vdov. Navonok sa javí ako náboženský a zbožný, ale vnútri je plný pýchy a bez milosrdenstva. Do tej miery, do akej sa správame takto, sme aj my farizeji. A to je to, čo falošné náboženstvo robí mnohokrát: je farizejské, t. j. pokrytecké, ťažké, nemilosrdné a pyšné. Kým pravé náboženstvo je tak, ako ho definuje Jakub 1:27:

Jakub 1:27

„Čisté náboženstvo a nepoškvrnené u Boha a Otca je toto: navštevovať siroty a vdovy v ich súžení a seba ostrihať nepoškvrneného od sveta.“

Skutočné a bezúhonné náboženstvo pred Bohom nie je náboženstvo dokonalého dogmatu alebo mnohých náboženských skutkov, ale iba **náboženstvo milosrdenstva a lásky.**

Vráťme sa k farizejom a porovnajme ich správanie a tých, ktorí ich napodobňujú, so správaním Ježiša. Nemali milosrdenstvo s „hriešnikmi“. On s nimi jedol a snažil sa ich uzdraviť. Oni robili všetko preto, aby ich videli ostatní. On však robil zázraky a skrýval sa alebo prikazoval uzdraveným, aby o tom nikomu nehovorili. Prečo? Lebo žil tak, ako učil. Povedal:

Matúš 6:1-6

„Vystríhajte sa, aby ste nedávali svojej almužny pred ľuďmi nato, aby vás videli, lebo ináč nemáte odplaty u svojho Otca, ktorý je v nebesiach. Keď tedy dávaš almužnu, netrúb pred sebou, ako tí pokrytci robia v synagógach a na uliciach, aby ich ľudia chválili. Amen vám hovorím, že tam majú svoju odplatu. **Ale keď ty dávaš almužnu, nech nevie**

tvoja ľavica, čo robí tvoja pravica, aby bola tvoja almužna v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, on ti odplatí zjavne. A keď sa modlíš, nebudeš ako tí pokrytci, lebo oni sa radi stojaci modlia v synagógach a na uhloch ulíc, aby ich ľudia videli. Ameň vám hovorím, že tam majú svoju odplatu. Ale keď sa ty modlíš, vojdí do svojej komôrky a zavrúc svoje dvere modli sa svojmu Otcovi, ktorý je v skrytosti, a tvoj Otec, ktorý vidí v skrytosti, odplatí ti zjavne.“

To je to, čo učil, a to je to, čo aj robil. Preto sa po zázrakoch skrýval.

Na záver: Spravodlivosť, milosrdenstvo, viera a láska k blíždym je to, na čom záleží. Nie obeta. Náš Boh nepotrebuje, aby sme mu niečo obetovali. Naše náboženské slávnosti alebo pravidlá pre neho nemajú žiadny význam, ak nemáme milosrdenstvo. V tomto nemilosrdnom svete chce Boh, aby sme boli jeho posolmi milosrdenstva. V tomto nespravodlivom svete máme konať spravodlivo. V tejto neveriacej dobe chce, aby sme mali vieru. To mal Pán na mysli, keď povedal, že sme soľou a svetlom zeme:

Matúš 5:13-16

„Vy ste soľou zeme; keby soľ ztratila svoju slaň, čím sa osolí? Na nič viacej sa nehodí, len aby bola von vyhodená a pošliapaná od ľudí. Vy ste svetlom sveta. Mesto, ležiace hore na vrchu, nemôže sa ukryť. Ani nezapaľujú sviece nato, aby ju postavili pod nádobu, ale na svietnik, a svieti všetkým, ktorí sú v dome. Nech tak svieti vaše svetlo pred ľuďmi, aby videli vaše dobré skutky a oslavovali vášho Otca, ktorý je v nebesiach.“

Vďaka ľuďom, ktorí kráčajú v milosrdenstve, spravodlivosti a viere, má tento svet stále svetlo, naše svetlo. Zachovajme si to a nech toto svetlo, svetlo Pána, žiari cez nás v tomto svete, potešujúc nášho Otca, nekráčajúc v mŕtvych náboženských skutkoch, ale v milosrdenstve, spravodlivosti a viere, presne tak, ako to robil náš Majster. Lebo ako hovorí aj Micheáš 6:8:

Micheáš 6:8

„Oznámili ti, človeče to, čo je dobré, a čo požaduje Hospodin od teba; iba to, aby si činil súd, miloval milosrdenstvo a chodil pokorne so svojím Bohom.“